

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Controversia Vnica. An hunan Christi natura habeat inclinationem seu
appetitum naturalem ad propriam personalitatem?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82325](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82325)

guitur contra inherere, conuenit substantiæ ex hoc ipso, quod non est inherens subiecto sicut accidens, ita subsistere prout distinguitur contra inexistere sicut pars in toto, conuenit substantiæ ex hoc ipso, quod est quoddam totum & nullius est actus pars; igitur implicat contradictionem naturam aliquam substantialem, quæ nullius sit actus pars existere, & propria carere substantia.

CONTROVERSIA VNICA.

An humana Christi natura habeat inclinationem seu appetitum naturalem ad propriam personalitatem?

Sententie
Doctorem.

VASQ. disp. 34. opinionem sequitur affirmantem, quam innominatis quibusdam authoribus tribuit Cai. qui contrariam tueretur sententiam, quam sequuntur Med. dub. 2. & Aluar. disp. 27. & videtur esse iam communis opinio.

Resolutio
Naturalem
appetitum
duplicitur
posse
considerari,
scilicet
secundum
rationem
actus
primi,
&
secundum
rationem
actus
secundi.

SUPPOSITIS septem illis differentiis, quas in 1. p. q. 19. art. 1. constituimus inter appetitum naturalem & animalem; quatenus hoc vocabulo comprehenditur etiam appetitus intellectualis, Notandum est primum, naturalem appetitum dupliciter posse considerari: Vno modo, quatenus rationem seu modum habet actus primi: & hoc modo nihil aliud est quam ipsa rei natura vel etiam potentia secundum se considerata, & ut nondum actualiter tendens in assecutionem boni; sed quasi habitualiter tantum & in actu primo in illud inclinata: Alio modo potest idem appetitus considerari per modum actus secundi, prout scilicet iam actu tendit in assecutionem proprii boni: & hoc modo non est idem omnino formaliter cum ipsa rei natura vel potentia; sed est illius quasi actus secundus & operatio. Verbi gratia, grauitas lapidis est appetitus & inclinatio quædam lapidis naturalis in locum deorsum; grauitate autem idem est appetitus per modum actus secundi: & quia locus sursum non est lapidi connaturalis; sed violenter in eo detinetur; ideo lapis sursum detentus per grauitatem veluti actuale appetitum, non solum inclinatur per modum actus primi in locum deorsum, ut in bonum suum, sed etiam actu grauitando nititur vim prohibentis eius descensum euincere. E contra verò quamuis intellectus Deum videntis secundum se consideratus inclinatur appetitu naturali in omne verum; quia suapte natura tendit in verum naturaliter ab eo cognoscibile: hæc tamen inclinatio non inest ei, nisi per modum actus primi; quia diuina essentia clarè visa continet eminenter omne verum naturaliter ab intellectu cognoscibile; & ideo nullam habet intellectus Deum videns actuale inclinationem seu tendentiam in tale verum per modum actus secundi, satiatio iam plenè intellectus appetitu naturali in vno perfectissimo visionis actu. Quemadmodum si materiæ Deus formam imprimeret, quæ formas omnes virtualiter contineret, nullam aliam in actu secundo aut quasi secundo formam appeteret, licet eandem semper materiæ naturam & singularum formarum capacitatem retineret; quæ veluti in actu primo dici posset eas appetere & in eas inclinari. Sic autem rationabiliter distingui posse naturalem appetitum patet ex simili distinctione Vasq. in allegata disp. 34. c. 2. dicentis, potentiam naturalem hoc ipso, quod caret suo actu & perfectione, ad ipsam comparari metaphoricè

A per modum desiderij & appetitus; cum autem illam habet comparari ad eam per modum delectationis: constat autem desiderium & delectationem in propria significatione actus esse animalis appetitus elicitos: similiter itaque distinguuntur in appetitu naturali modus actus primi & modus actus secundi, sicut in appetitu animali distinguuntur actus primus & actus secundus cum præsertim distinctio hæc ipsius appetitus naturæ congruat, ut ostendimus.

Secundo sciendum est, dupliciter aliquid eminenter in altero contineri: Vno modo completè & perfectè. Illud tantum hoc modo continetur in alio quod secundum omnia ad eius esse pertinentia potest ab eo causari: quo modo res omnes à Deo creatæ & ab eo creati possibiles in Deo continenter eminenter; quoniam ab eo solo qui est ipsum esse per essentiam, produci possunt, tam spiritualia secundum simplicem eorum naturam, quam materialia quo ad eorum compositam naturam & partes eam intrinsecè componentes, scilicet materiam & formam: Alio modo continetur aliquid in altero eminenter sed incompletè & imperfectè: quo modo in rebus creatis ea, quæ sunt inferioris ordinis aut gradus, continentur in ijs quæ sunt altioris ordinis siue gradus, prout explicauimus in 1. p. q. 57. a. 1. & 2. q. 55. a. 1. Et hoc modo diximus in allegata q. 57. a. 1. in rationali natura contineri vegetatiuam & sentiatiuam respectu animæ rationalis.

Tertio recolendum est, quod supra diximus, nimirum naturam esse principium formale suæ propriæ substantiæ vel personalitatis. Quod etiam probat Aluar. in alleg. disp. 27.

Quarto notandum est ex Cai. humanam Christi naturam dupliciter posse considerari: Vno modo secundum se siue præcisè diuinæ personalitate cui actu coniuncta est, & sub hac ratione naturalis illi conuenit appetitus propriæ personalitatis, non solum ad modum actus primi sed etiam ad modum actus secundi, quia scilicet illum haberet non solum per modum actus primi, secundum quem non potest ab ea separari; sed etiam per modum actus secundi, nisi præuenta fuisset à diuinæ personalitate. Et quoniam humanitas Christi in assumptione consideratur secundum se, & ut nondum vnita Verbo; quia id quod assumitur ut ait S. D. præintelligitur assumptioni; ideo in illo priori intelligitur, ut inclinata naturaliter utroque modo in propriam personalitatem; ac proinde rectè est illa locutio D. Th. hic ad 3. Persona diuina sua vnione impediuit, ne humana natura propriam personalitatem haberet; ut hic etiam aduertit Cai. quia scilicet per impedimentum in præterito detentatur inclinatio naturalis conueniens humanitati secundum se: cui tamen ex tali impedimento nulla vis inferitur, ita ut violenta sit assumptio actiue aut passiue sumpta; quoniam actio assumendi non solum est impeditiua propriæ personalitatis, sed etiam excellenter consummatiua naturalis appetitionis eiusdem propriæ personalitatis; cum præsertim passum, quod est humana Christi natura, vim conferat obedientiæ huic actioni, quæ nomine assumptionis significatur: Alio modo potest humana Christi natura considerari, prout actu vnita est hypostaticè diuinæ personæ: & ita naturalem quidem habet inclinationem ad modum actus primi; quoniam hæc est ordo transcendens, qui est ipsa humanitatis essentia, ut suo complemento & naturali termino coaptata seu per naturalem capacitatem proportionata,

Humana.
Verbo vnita
habere incli-
nationem na-
turalem ad
modum actus
primi pro
pter vnionem
naturalem,
non autem ad
modum actus
secundi.

nata, quæ coaptatio capacitas & proportio cūm ad quidditatem pertineat humanitatis, impossibile est vt per assumptionem ad diuinam personalitatem ab ea separaretur: non tamen in ea remanet inclinatio per modum actus secundi ad propriam suam personalitatem, quod probat optimè Caiet. hoc argumento: Si potentia naturalis perficiatur per aliquid perfectius continens quidquid est in eo, ad quodd naturaliter inclinatur, non inclinatur amplius in illud: at potentia naturalis humanitatis ad terminari propria personalitate perficitur in Christo diuina personalitate, tanquam termino excellenter in se & in terminando continente quidquid habet creata personalitas; ergo appetitus naturalis humanitatis Christi assumptæ ad personalitatem diuinam per eam habitam satiatur & consummatè perficitur; ac proinde quiescit absque appetitu cuiuscunque alterius personalitatis. Maior probatur; Quia naturalis appetitus satiatur ex perfectiori continente illud, ad quod naturaliter tendebat; ergo. Probatur hoc antecedens; quia non minus est satiatus appetitus ex acquisitione illius perfectionis, quam fuisset satiatus ex acquisitione illius imperfecti, ad quod naturaliter tendebat; at si acquisiisset illud imperfectum, ad quod tendebat, iam fuisset expletus appetitus, nec amplius appeteret sed quiesceret in illo absque alterius appetitu; ergo si ponitur acquisiuisse illud, in quo continetur, quicquid in alio est, quiescet in illo absque alterius appetitu. Minor verò principalis argumenti probatur; quia persona diuina est infinita & in essendo & in terminando.

Resp. Sed resp. Vasq. negando maiorem; ad cuius probationem negat antecedens & ad eius probationem negat Maiorem; quoniam (inquit) appetitus naturalis solum conuenit potentie naturali ad naturalem formam, quæ est naturalis eius perfectio; & ideo appetitui naturali potentie naturalis adæquatè respondet forma naturalis: ad supernaturalem autem formam nequit esse appetitus naturalis; quia neque potentia naturalis esse potest. Reddit autem rationem Vasq. negationis dictarum propositionum ex differentia inter appetitum elicatum & appetitum naturalem; quoniam appetitus elicatus sequitur cognitionem, quæ mutatur ex possessione rei perfectioris, & ideo mutatur etiam appetitus; at naturalis appetitus nullam sequitur cognitionem; ideo &c.

Confirmatio Sed hac responsio non diluit argumentum, cuius vis in hoc posita est, quod appetitus naturalis oritur ex potentia, quatenus propria caret perfectione sibi debita, qua capacitas eius naturalis expleatur & satiatur; igitur, si fuerit ea capacitas altioris ordinis perfectione plenè satiata, nullus erit amplius in ea potentia naturalis appetitus per modum actus secundi, licet in ea remaneat per modum actus primi. Et hoc solum infert ea differentia, quam ex communi Philosophorum doctrina Vasq. assignat inter appetitum elicatum & naturalem. Deinde si non solum per modum actus primi sed etiam per modum actus secundi humanitas Christi inclinaretur in propriam personalitatem, sequeretur eam perpetuò sua naturali inclinatione frustrari, & violenter diuina personalitate subsistere. Probatur consequentia; quia violentum est id, cuius principium est extra passum non conferente vim, id est, resistente per naturalem inclinationem, vt patet in lapide sursum detento, qui grauitando semper resistit; & ideo violenter sursum

A detinetur: Si autem humanitas Christi naturalem haberet inclinationem ad modum actus secundi in propriam personalitatem, resisteret semper diuinæ personalitati, tanquam impediendi propriam & naturalem personalitatem; ergo violenter diuina personalitate subsisteret. Maior est Aristotel. Minor probatur; quoniam hoc ipso, quod humanitas Verbi personalitate terminata inclinatur in propriam, resistit diuinæ personalitati tanquam impediendi, ne possit propria terminari: cūm non possit humanitas vtraque simul personalitate terminari. Hoc argumentum fatetur Vasquez necessario ac euidenter concludere aduersus eos, qui censent propriam personalitatem ab ipsa natura provenire, tanquam a causa efficiendi vel formali: secundum autem opinionem eorum, qui dicunt naturam solum esse subiectum propriæ personalitatis & causam materiale illius, nihil omnino difficultatis habere; quia materiæ nulla vis inferri potest in eo, quod careat aliqua personalitate seu forma quamuis sibi naturali. Quam opinionem secutus Vasquez ad argumentum respondet negando sequelam. Ad cuius probationem negat minorem; ad cuius probationem negat assumptum, si loquatur de inclinatione per modum principij efficientis aut formalis; si verò sermo sit de inclinatione per modum causæ materialis, negat consequentiam; sed falsam esse opinionem illam cui nititur hæc responsio, patet ex ijs quæ supra diximus pro priori sententia asserente, naturam esse formale principium propriæ suæ personalitatis. Quam etiam optimo argumento confirmat Aluar. in alleg. disp. 27.

PRIMA CONCL. Humanitas vnita Verbo inclinationem habet naturalem ad modum actus primi in propriam personalitatem. Hanc conclusionem probant argumenta Vasquezij; quibus impugnat sententiam Caietani, & probatur etiam à simili; quia voluntas beata, quamuis summi boni fruitione satiatur, & nihil extra Deum actu desideret; eius tamen natura inclinatio quadam est in actu primo in omne bonum, tam in vniuersali, quam in particulari, sibi concupiscendum secundum rectæ rationis iudicium; igitur etiam appetitus humanitatis Christi, quo naturaliter appetit suam propriam personalitatem, licet diuini Verbi personalitate perfecte satiatur; atque ideo per modum actus secundi non inclinatur in propriam personalitatem; in eam tamen semper inclinatur ad modum actus primi; quoniam hic appetitus idem est, quod ipsa humanitatis essentia, vt propria personalitate terminabilis modo dicto; quatenus scilicet ex se vim habet eam naturaliter producendi, quæ per hoc non tollitur, quod humanitas diuina personalitate terminatur, vt patet ex communi Theologorum sententia cum D. Thoma dicentium: Si Verbum assumptam dimitteret humanitatem, propriam naturali consequio statim personalitatem habituram: quod esse nullo modo posset, nisi prædicta naturalis inclinatio ad modum actus primi, & quasi radicaliter, etiam post assumptionem ad vnitatem diuinæ personalitatis in ea maneret.

SECUNDA CONCLVS. Humanitas vnita Verbo non habet inclinationem per modum actus secundi in propriam personalitatem. Hæc conclusio patet ex dictis.

CONTRA secundam conclusionem sunt argumenta quæ referunt & soluunt Caiet. Med. & 2. concl. Aluar. loc. sup. not. Contra eandem concl. argum. Vasquez. Primò: quia inclinatio & appetitus na-

Conclusiones, deductæ, & probatæ.

turalis non elicitus alicuius potentiae ad suum actum per modum desiderij non est effectus aliquis elicitus, sed ipsamet potentia quatenus potest talem actum habere & non habet, sed humana natura, quantumvis consecuta fuerit altiorum actum nempe diuinam personalitatem, semper manet cum potentia nativa, ut habeat propriam; ergo interim dum illam non habet, etiam si habeat aliam quantumvis perfectiorem, comparabitur cum ea per modum appetentis & desiderantis illam. *Resp.* maiorem esse veram de inclinatione per modum actus primi: falsam autem de inclinatione per modum actus secundi. Hæc enim, licet non sit propriè actus elicitus, est tamen propriè actus secundus realiter distinctus à primo; sicut motus deorsum realiter distinguitur à gravitate: unde admissa minori, non sequitur nisi naturam inclinari naturaliter in propriam personalitatem, per modum appetentis in actu primo.

Secundò arguitur, quia materia prima etiam adepta forma rationali, quæ est omnium perfectissima, adhuc habet inclinationem & appetitum naturalem ad alias formas, cum tamen habeat formam omnium perfectissimam, quæ eminentiori quadam ratione ceteras in se continet; non quidem alia ratione, nisi quia potentiam habet ut illas habeat, & dum est sub anima rationali, eis priuata est; ergo eadem ratione humanitas dum est in personalitate Verbi, habet appetitum, licet diuina quam habet, sit perfectior; quia priuata est propriæ. *Resp.* falsam esse partem illam antecedentis, quæ dicit animam rationalem eminentiori quadam ratione ceteras in se formas continere; si de continentia completa sermo sit, ut patet ex notatis in secundo fundamento; si verò de continentia loquatur incompleta, negatur consequentia; quia diuina personalitas non incompletè sed completè continet gradum & perfectionem omnem creatæ personalitatis. Alio modo diluit Aluar. hoc argum. sed non videtur eius solutio plenè satisfacere.

ARTICVLVS III.

Vtrum persona diuina assumpsit hominem.

Ad tertium sic proceditur. Videtur, quod persona diuina assumpsit hominem. Dicitur enim in Psal. Beatus quem elegisti, & assumpsisti, quod gloss. exp. ponit de Christo, Et August. dicit in lib. de agone Christiano, quod filius Dei hominem assumpsit, & in illo humana perpeffus est.

Præterea, Hoc nomen Homo significat naturam humanam. Sed filius Dei assumpsit humanam naturam. Ergo assumpsit hominem.

Præterea, Filius Dei est homo. Sed non est homo, quem non assumpsit: quia sic esset par ratione Petrus, vel quilibet alius homo. Ergo est homo, quem assumpsit.

Sed contra est autoritas Felicis Papa, & Martyris, quæ introducitur in Ephesyna Synodo. Credimus in Dominum nostrum Iesum Christum de Virgine Maria natum: quia ipse est Dei sempiternus filius, & Verbum: & non homo à Deo assumptus, ut alter sit præter ipsum.

Respondendo dicendum, quod, sicut supra dictum est, illud quod assumitur, non est terminus Assumptionis, sed assumptioni præintelligitur. Dictum est autem, quod individuum, in quo assumitur humana natura, non est aliud, quam diuina persona, quæ est terminus Assumptionis. Hoc autem nomen homo significat humanam naturam, prout nata est in supposito esse: quia, ut dicit Damascenus sicut hoc nomen Deus significat

eum, qui habet diuinam naturam: ita hoc nomen homo significat eum, qui habet naturam humanam. Et ideo non est propriè dictum, quod filius Dei assumpsit hominem, supponendo (sicut rei veritas se habet) quod in Christo sit tantum vnum suppositum, & vna hypostasis. Sed secundum illos, qui ponunt in Christo duas hypostasies, vel duo supposita, conuenienter, & propriè dici posset, quod filius Dei hominem assumpsisset. Unde & prima opinio, quæ ponitur in 6. dist. 3. libr. Sententiarum, concedit hominem esse assumptum: sed illa opinio erronea est, ut supra dictum est.

Ad primum ergo dicendum, quod huiusmodi locutiones non sunt extendende, tanquam proprie: sed pie sunt exponende, vbicunque à sacris Doctoribus ponuntur: ut dicamus hominem assumptum, quia eius natura est assumpta, & quia assumptio terminata est ad hoc, ut filius Dei sit homo.

Ad secundum dicendum, quod hoc nomen homo significat naturam humanam in concreto, prout scilicet est in aliquo supposito: & ideo, sicut non possumus dicere, quod suppositum sit assumptum, ita non possumus dicere, quod homo sit assumptus.

Ad tertium dicendum, quod filius Dei non est homo, quem assumpsit, sed cuius naturam assumpsit.

Sensus questii.

QVAESTIO hic non est de hac propositione formaliter: *Persona diuina assumpsit hominem*, in qua homo est prædicatum, sed est questio de re significata nomine hominis: *An scilicet assumpta fuerit à Verbo Dei? ut Caiet. aduertit circa resp. ad 2.* Cuius rationem affert; quia sub hoc quæsto cadit etiam illud: *An homo sit assumptus à filio Dei?* Vbi homo ponitur à parte subiecti: est igitur quæstio de re, & non de sola illa propositione. Nec tamen coincidit hæc difficultas cum ea, quæ definita est articulo præcedenti; sed est longè diuersa; quoniam ibi quæsiuit de persona formaliter & præcisè, sicut in articulo primo quæsierat de natura præcisè, & abstractè sumpta: hic autem quærit de natura humana concretè sumpta, prout significatur hoc nomine homo: quo nec sola natura nec sola personalitas; sed natura ut in habente vel suppositum ut habens naturam significatur. Posset etiam dici, questionem hic esse de modo loquendi; in re per hoc nomen, homo, significatur fundamentum habente: non est igitur hæc quæstio de vocibus, ut arbitratur Valquez dist. 35. in princip. sed de re, vel de modo loquendi in ipsa re fundamentum habente.

Forma Textus.

PRIMA CONCL. Non est propriè dictum quod filius Dei assumpsit hominem, supponendo (sicut rei veritas habet) quod in Christo sit tantum vnum suppositum & vna hypostasis. Probatur: Illud quod assumitur non est terminus assumptionis, sed assumptioni præintelligitur: at homo est terminus assumptionis & non præintelligitur assumptioni; ergo. Maior patet. Minor probatur: Quia hoc nomen homo significat humanam naturam, prout nata est in supposito esse; sed individuum seu suppositum, in quo assumitur & est humana natura, non est aliud quam persona diuina, quæ est terminus assumptionis; ergo homo est terminus assumptionis & non præintelligitur assumptioni, sicut terminus à quo.

SECUNDA CONCLVS. Secundum illos, qui ponunt in Christo duas hypostasies, conuenienter & propriè dici posset, quod filius Dei hominem assumpsisset. Probatur: quia prima opinio, quæ ponitur in 3. sent. dist. 6. concedit hominem esse assumptum: illa autem opinio ponebat in Christo duas hypostasies.